

יוצאים מהדעת: מה תכלית השתייה וההתחפשות בפורים?

מעשה בחסיד שבכל שבת אחרי הצהריים היה מתיישב להתוועדות חסידית עם כוס וודקה, אבל שלא כמו אחרים שמסתפקים בארבעים אחוז כוהל, הוא היה בוחר בדבר האמתי: כוס ספירט, 96 אחוז אלכוהול. אשתו הפצירה בו להפסיק עם השתייה, ילדיו התאמצו להחביא ממנו את הבקבוק, אך דבר לא עזר: לא הייתה אצלו משמעות ליום השבת בלי בקבוק 'זעקס און ניינציקער'.

הוא האריך ימים ובגיל 95 חלה בפעם הראשונה. אחרי סידרת בדיקות גילו הרופאים שהצטברו לו מים בריאות. הוא התקשר הביתה ואמר: "את רואה, ידעתי שהארבע אחוז מים יהרגו אותי..."

הסמל המאפיין את היהודי הוא **יישוב הדעת**. הפעולה מהראש ולא מהבטן. יהודי נדרש לשלוט ביצרו, להתנהל בדעה צלולה ולהשליט את המוח על הלב. כך מפרטת המשנה את ארבעים ושמנה הכלים הנדרשים לצורך לימוד התורה ואחד הראשונים ביניהם הוא יישוב הדעת ושלוות הרוח.

1. אבות ו,ד: התורה נקנית בארבעים ושמנה דברים ואלו הן: בתלמוד, בשמיעת האוזן ... וביישוב – **ברטנורא:** ביישוב הדעת. **מורה נבוכים א,לד:** ואי אפשר היות דברים אמתיים, רוצה לומר המושכלות שלמות, אלא לאיש מלומד המידות בעל נחת שלו וישוב [הדעת].

וכשם שהדברים אמורים ברמה המנטאלית, כך הם מחייבים צורת חיים שפוייה ונורמלית. יהודי, ובוודאי תלמיד חכם, חייב להיראות ולהתנהג כמו אדם מכובד מן היישוב:

רמב"ם דעות ד,א: היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה. לפיכך צריך להרחיק עצמו מדברים המאבדים את הגוף ולהנהיג עצמו בדברים המבריאים. **שבת קיד,א:** כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה - **רש"י:** שצריך להיות חשוב לכבוד תורתו ... וזה ממאיס עצמו בעיני הבריות ונמצא משניא את התורה¹.

וכאן עולה שאלה עצומה שמוכרחה להטריד כל אדם נורמלי: יומיים בשנה יהודי נתבע **לצאת מהדעת!** הדרישה היא לפרוץ את כל דרכי החשיבה וההיגיון ולשבש את תפיסת המציאות. עלינו להיות משהו אחר שאינו ה"אני" הרגיל שלנו. מדובר על שני הימים הגדולים שדומים מאוד בשמותיהם: "פורים" ו"כיפורים".

ביום הכיפורים לא אוכלים ולא שותים, לא נועלים נעלי עור, ופושטים את בגדי העבודה היוקרתיים, ואילו בפורים נדרשים ללכת עוד צעד ולהגיע עד כדי **בלבול**. כן, ליצור אי סדר ומהומה בחיינו. הדרך לפריצת הדעת היא באמצעות שני כלים: שתייה מרובה, ולבישת תחפושת שמביאה לידי שטות.

נתחיל עם מצוות השתייה:

2. מגילה ז,ב: אמר רבא: חייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי².

וכדי לשלול את המחשבה שמדובר רק בלשון גוזמא, הגמרא ממשיכה עם סיפור:

¹ **סיפור יפה** (לקהל מתאים) **מידת המתינות:** הגמרא (ברכות כ,א) מספרת על רב אדא בר אבהה שפעם הלך בשוק וראה אישה לבושה בחוסר צניעות. בזעזוע מהדרך שלבושה בת ישראל הוא משך ממנה את הבגד והיא התבזתה. היא תבעה אותו למשפט והתברר שמדובר בכלל באישה גויה שרק עברה ברחוב היהודי והוא חויב לשלם לה 400 זוז. שאל רב אדא איך קוראים לה והיא אמרה: "מתון". הוא אמר: "מתון מתון שווה 400 זוז". כלומר, בשביל להתאמן במידת **המתינות והסבלנות** שווה לי לשלם 400 זוז...

² **למה מבחן השכרות הוא "עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי"?** שני ביאורים פשוטים (אבודרהם דיני פורים): המילים "ארור המן" ו"ברוך מרדכי" הם שניהם בגימטרייה 502, ורצה לומר שישתה עד שלא ידע לכוון חשבון הגימטרייה. עוד כתבו שהיה בימיהם פיוט מיוחד לפורים, שעל בית אחד היו עונים "ארור המן" ועל בית שני עונים "ברוך מרדכי", וצריך לשתות עד שלא ידע לכוון כיצד לענות.

רבה ורבי זירא עשו סעודת פורים ביחד. השתכרו וקם רבה ושחט את רבי זירא. למחר, ביקש רחמים עליו והחייו. לשנה הבאה, אמר לו: בוא ונאכל סעודת פורים יחד. אמר לו: לא בכל שעה מתרחש נס.

כך שרבה ורב זירא קיימו כפשוטו את החובה לצאת מהדעת, עד שהגיעו לכדי חוסר שליטה מוחלט ורבה שחט את רב זירא!³ דברי הגמרא הללו נקבעו גם להלכה בשולחן ערוך סימן תרצה, ואולם הרמב"ם והרמ"א כותבים באופן אחר מעט: "אין צריך להשתכר כל כך, אלא ישתה יותר מרגילותו ויישן ומתוך שישינו אינו יודע להבחין בין ארור המן לברוך מרדכי". הט"ז מבאר את דבריהם כי מצד אחד ראוי לקיים את המצווה לשתות "עד דלא ידע", ומצד שני עלינו למנוע את נזקי השתייה בדמות האסון שאירע אצל רבה ורב זירא, ולכן מציע הרמב"ם דרך מחוכמת: לשתות הרבה ולהירדם וכך להגיע בתוך השינה למצב של "עד לא ידע".

כך או כך, בשורה התחתונה, מצוות השתייה היא להגיע לכדי **אובדן המודעות וצלילות הדעת**. ועד כמה שהנושא הקודם מפתיע, הנושא הבא הוא פריצה מוחלטת של כל שמוכר לנו: מנהג לבישת המסכות בפורים. אנשים מכובדים שכל השנה מקפידים על חזות אצילית, לובשים מסכות על פניהם שמעוררות צחוק וקלות דעת. זה ליצן, זאת מלכה, זה כבאי וזאת רופאה, זה חפיסת סיגריות וזאת טלפון סלולרי. הרמ"א פוסק כן להלכה, ומסופר כי הרמ"א עצמו, גדול פוסקי אשכנז, נהג מדי שנה לפשוט את בגדי הרב הדגול ולעשות סיבוב בין בתי העיירה בקראקא (קראקוב) כשהוא מחופש לעני לובש סחבות. (ראו סיפור יפה בהערה⁴ על כוחו של 'פורים שפיל' חסידי).

רמ"א תרצ"ח: מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אישה⁵, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונים אלא לשמחה בעלמא. ספר לב העברי /עמוד ד: שמעתי שהרמ"א ז"ל מת בן ל"ג שנים, ביום ל"ג בעומר, בשנת של"ג וכתב ל"ג ספרים, והמספיד סיפר עליו ל"ב שבחים והיה מצטער למצוא עוד שבח להשלים מנין ל"ג, עד שבא זקן אחד ואמר שמנהג רמ"א ז"ל היה להתחפש בפורים בבגדי עני, ובכל בית שואל מים לרחוץ ידיו לאמור כי עוד לא התפלל ערבית, למען יזכרו בני הבית להתפלל ערבית ולא ישכחו מפני טרדתם בסעודת פורים.

התמיהה המתפרצת היא מה התכלית? מה ל"עם חכם ונבון" עם היציאה מן הדעת? וגם למה דווקא בפורים מצווה להגיע לידי שיבוש המציאות ולא בחגי הצלה אחרים כמו פסח או חנוכה?⁶

³ **האם באמת שחט אותו:** רבי אברהם בן הרמב"ם מסביר שרבה לא שחט אותו, אלא זה לשון גוזמא על פצע חמור שפצע אותו וכל הוצאת דם נחשבת ל'שחיטה'. המהרש"א מסביר שרבה הכריח את רב זירא לשתות יין דרך הגרון, וכיון שמילא את גרונו בשתייה, הדבר נחשב כמו שחיטה שהיא בגרון. ולכן סיום הדברים שרבה 'החיה אותו' - הכוונה להשבת רוח והבראה. לפירושים נוספים על דרך הסוד, ראו ליקוטי שיחות לא/פורים.

⁴ **מתוך סיפורי חסידים, הרב זוין, פורים:** בזמנו של הסבא משפולי, מראשוני אדמור"י החסידות, היה חסיד עשיר שהיגר מרומניה לקיישיב ברוסיה. יהודי אחר ששנא אותו העליל עליו שהוא גנב זהב מאוצר המלוכה ולכן ברח לרוסיה. ממשלת רומניה הזועמת שיגרה בקשה בהולה לממשלת רוסיה להסגיר אותו, ובית משפט מיוחד מונה לבחון את הבקשה. החסיד המודאג פנה לסבא משפולי וזה הרגיע אותו שלא ידאג, אבל ידאג לקבוע את המשפט ביום הפורים. היהודי שאל את מי לקחת עורך דין? והסבא ענה שלא יעשה דבר והוא ידאג לו לעורך דין טוב. היהודי שאל כמה ישלם לו? והסבא ענה שייקח על עצמו לחתן חתן וכלה עניים וזה יהיה התשלום.

בבוקר הפורים, אסף הסבא קבוצת חסידים, הוא הורה לשלושה מהם לשבת בראש האולם בתור שופטים, אחד יצבע את פניו בשחור ויהיה הקטגור, עוד אחד יהיה היהודי התובע ושני יהיה החסיד הנתבע, עוד שניים יהיו עדים, ואילו הסבא עצמו התייצב בתור סנגור וכיסה את השטריימל במטפחת לבנה ולבש כפפות אדומות. המשפט החל והקטגור הרצה את דבריו וכל החסידים צחקו לו. כך היה כשהיהודי התובע דיבר. אחר כך עלה הסבא על הבימה והחל לסתור כל מילה מדברי הקטגור. הוא הסביר את שורש הקנאה בין שני היהודים הללו וטען ששום מילה מההלשנה לא יכולה להתרחש. כמובן, ה'שופטים' התרשמו ופסקו את דינו של היהודי לזכות. במוצאי פורים הגיעה טלגרמה מקיישיב שהיהודי זוכה במשפט. לאחר כמה ימים הגיע היהודי לשפולי וסיפר כי היה לו עורך דין מופלא שלא נמצא מרשים כמוהו. הוא תיאר כי הסנגור לבש על ראשו כובע לבן ועל ידיו כפפות אדומות... הסבא הסביר בפנים מאירות כי הסנגור היה מלאך מליץ ישר שנברא משמחתם של החתן והכלה.

⁵ רבים מהפוסקים שללו את מנהג לבישת בגדי המין השני, ולכאורה בדרנו יש להיזהר מכך במיוחד.

⁶ בפשטות, **גודל השמחה הוא משום גודל הצרה**. מעולם לא נגזרה גזירה כה קשה כמו גזירת המן, להשמיד להרוג ולאבד את כל עם מרדכי – בכל 127 מדינה – ביום אחד. זאת הגזירה היחידה בהיסטוריה שהייתה כליה מוחלטת ח"ו (ראו שיחות קודש תשלד א/367). ואולם עדיין אין בזה ביאור למה היציאה מן הדעת.

ובאמת, יש מהפוסקים ששללו את מנהג התחפשות וכתבו (ב"ח יורה דעה סימן קפב ועוד) שמקורו הוא בקרבנים הגויים שנוהגים לעטות מסכות כדי להרבות פראות, ואולם כאמור דעת גדולים וחשובים כמו הרמ"א היא שונה לחלוטין ומדובר ב"מנהג ישראל תורה הוא". וההסבר מתבקש.

יתירה מכך – וזאת שאלה עצומה: מובא בספר הזוהר כי הדמיון בין יום הכיפורים ליום הפורים – שבשניהם יוצאים מגדרי המציאות – הוא אינו סתמי, אלא מדובר בשני ימים בעלי קשר עמוק ומהותי ביניהם, ועד כדי שיום הפורים גדול מיום הכיפורים. ולכן אומרים "כיפורים" – כמו "כ-פורים", שהיום הגדול והקדוש בשנה הוא רק מתקרב ודומה לפורים.

תיקוני זוהר נז,ב: פורים נקרא על שם יום הכיפורים שעתידיים להתענג בו ולשנותו מעיני לעונג.

והשאלה העמוקה היא, איפה טמון הדמיון בין היום המקודש בשנה ובין היום העליז והקליל בשנה? הכרח לומר כי פורים הוא יום רציני ותכלית השתייה והמסכות היא לפרוץ למחוזות רוחניים חדשים.

ב. לפני שמתקדמים הלאה, מעניין להעמיק בשאלה גם מהכיוון ההיסטורי: הבחירה במנהגי הפורים הללו היא תמוהה, משום שמדובר ללא ספק בשני כלים בעלי עבר שלילי והיסטוריה תנכ"ית מגונה.

ראשית בנוגע לשתייה: כל לומד תורה מכיר את התוצאות החמורות שנגרמו מהשתייה של נח, לוט, וכן נדב ואביהוא שנכנסו למשכן שתווי יין והקריבו אש זרה אשר לא ציווה אותם. מדרש מעניין ופיקנט מתאר בדרך יצירתית את תהליך הבלבול והנפילה שגורמת השתייה:

3. מדרש תנחומא נח יג: כאשר בא נח ליטע כרם, בא השטן ושאל מה אתה נוטע? אמר לו: כרם, פירותיו מתוקים ועושים מהן יין המשמח לבבות. אמר השטן, בוא נשתתף שנינו בכרם זה. מה עשה השטן? הביא כבש והרגו תחת הגפן, אח"כ הביא אריה והרגו שם, אח"כ הביא חזיר והרגו שם, אח"כ הביא קוף והרגו תחת הכרם - והטיף דמם באותו הכרם.

בכך רמז לו השטן: קודם שישתה אדם מהיין, הוא תם ככבש, שאינה יודעת כלום וכרחל לפני גוזזיה נאלמה. שתה כהוגן, הוא גיבור כארי ואומר: אין כמותי בעולם. כיון ששתה יותר מדי, נעשה כחזיר, מתלכלך במי רגלים ובדבר אחר. נשתכר, נעשה כקוף, עומד ומרקד ומשחק ומוציא נבלות הפה.

וכך גם לגבי לבישת המסכה או ה"פרצופים" בלשון הרמ"א שהובאה לעיל. המילה "מסכה" בשפה התורנית מעוררת מיד קונוטציות שליליות. בתורה מובאת המילה "מסכה" לגבי עבודה זרה, "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה", ואולם ה"מסכה" היא אינה נוגעת לענייננו. שם הכוונה היא מלשון "נסיכה", כמו "שפיכה", שכן מדובר בפסלי מתכת שהיו מכינים אותם בהמסת ושפיכת מתכת נוזלית.

ה"מסכה" הנוגעת לענייננו מובאת בספר ישעיהו:

ישעיהו כה,ז: ובלע בהר הזה פני הלוט - הלוט על כל העמים והמסכה הנסוכה על כל הגויים – מלבי"ם: אז יבלע ה' יסיר את המסכה העוטה ומכסה על פני העמים.

ה"מסכה" היא כמו "מסך" או "מיסוך", שתכליתו להסתיר וליצור מצג שווא, ולכן בקשת הנביא היא שהקב"ה יסיר את הכיסוי מעל פני הגויים ויחשוף את הכוונות שלהם.

מעניין להרחיב כי התפיסה הזו היא שיטתית בתנ"ך. זה לא המקרה היחיד בו משתמשים בבגד כדי להסתיר משהו. בספר בראשית מוצאים שוב ושוב שימוש בבגדים בתור "מסכה" ולטשטש את האמת. ראשית, עצם הגעתו של הבגד לאוויר העולם נועדה כדי להסתיר את ירידתם הרוחנית של אדם וחווה לאחר החטא. הרי הם נוצרו בידי האלוקים ערומים וכך הסתובבו בגן עדן ולא התבוששו, ואולם אחרי החטא, נוצר אצלם "אני" אגואיסטי שנתן פרשנות אנוכית לקשר האינטימי ביניהם, ולכן היו מוכרחים להסתיר אותו – ובעיקר, את ההרהורים הנסתרים שלהם.

אחר כך, יעקב אבינו לובש את בגדי עשו כדי להציג את עצמו כעשו. אחי יוסף מציגים את כתונת יוסף טבולה בדם כדי להונות את אביהם ש"טרוף טורף יוסף וחיה רעה אכלתהו". ואילו תמר מכסה את

פניה בצעיף כדי לבלבל את יהודה. כבר אמר מי שאמר כי המילה "בגד" היא מלשון "בגידה" ו"מעיל" מלשון "מעילה", משום שאחד משימושו של הבגד הוא להסתיר את (כוונת) הלוּבש.

וכאן מתעצמת שאלתנו המרכזית: מה תכלית ה"מיסוך" בפורים? או בקיצור: מה בדיוק מתאמצים להחביא ולהסתיר בפורים וביום הכיפורים?

אנו רוצים להציג שני ביאורים לתכלית היציאה מן הדעת. הראשון מובא בספרי החסידות הכללית, והשני הוא יצירה עמוקה של רבינו הזקן ומקבל הרחבה רבה אצל אדמור"י חב"ד לאורך הדורות.

ג. ילד אמריקאי עני סבל מרעב ולא היה לו מה לאכול. בייאושו החליט לכתוב מכתב לריבונו של עולם שישלח לו מאה דולר. הוא כתב על המעטפה: "לכבוד האלוקים" ושלשל אותה בתיבת הדואר. עובדי הדואר לא ידעו מה לעשות עם המעטפה והעבירו אותה לבית הלבן. הנשיא טראמפ קיבל אותה, נכמרו רחמיו אך חשב שמאה דולר זה יותר מדי. הוא ציווה את עוזרו להכניס עשר דולר למעטפה בתוספת איחולים לילד כי יצליח בהמשך דרכו. על החתום נשיא ארצות הברית.

הילד קיבל את המעטפה וראה את שטר העשר דולר. הוא אמר: "ריבונו של עולם, תודה שדאגת לי, אבל בפעם הבאה אל תעביר לי כסף דרך וושינגטון, הפוליטיקאים גונבים לעצמם תשעים אחוז"...

והאמת היא שהילד צדק. הכסף לא הגיע מושינגטון אלא דרך וושינגטון.

בפורים קרה דבר מפתיע שלא אירע בנסי ההצלה האחרים: הקב"ה לבש מסכה ועבר אל מאחורי הקלעים. הוא יצר את אחד הניסים הגדולים בהיסטוריה, אבל עשה זאת דרך ידיים של אחרים. כמעט ולא רואים אותו בכל הסיפור. מצד אחד, במשך תשע שנים ארוכות – מאז הריגת וּשְׁתֵי בַשְׁנַת שְׁלוֹשׁ מַלְכוּת אַחְשׁוּרוֹשׁ ועד גזירת המן בשנת שתיים עשרה למלכותו - הקב"ה ארג מסכת אירועים מופלאה שגרמה לכך שאסתר המלכה תהיה שם ברגע הנכון ובזמן הנכון. מכל הנשים בעולם, דווקא היא תהיה בביתו של אחשוורוש בשעה הקשה – אבל הקב"ה בחר לעשות זאת בצורה גלותית: כשהוא מתחבא מאחורי ידיהם של אחשוורוש, ושתי, מרדכי, אסתר, חרבונה, ועוד רבים אחרים.

כמה הדברים שונים מפסח או חנוכה: אלו היו גאולות זוהרות שאפילו עיוור ראה את יד ה'. הקב"ה צעד על קידמת הבמה וחסיל את תוקף פרעה ביד חזקה ובזרוע נטויה, וכן בחנוכה העניק לחשמונאים את האומץ והגבורה לנצח מעטים את הרבים והחלשים את הגיבורים. נחשוב על יהודית, שנכנסת לבדה לאוהל של המצביא היווני ומורידה לו את הראש ומביאה אותו אל אוהל החשמונאים.

פורים, לעומת זאת, הוא מגילת גלות. הקב"ה מנהל הכול, אבל מאחורי הסתר. בדיוק כמו שם המגילה: "אסתר" מלשון הסתר. ולכן הדמויות הראשיות במגילה נאלצות לשחק משחק 'שפל' כדי לפעול את ההצלה בדרכי הטבע. אסתר המלכה נאלצת להתחפש לאישה שאינה יהודייה, "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה", ולחיות כך שנים במעונו של המלך הגוי - כדי להיות שם. חרבונה שהוא אליהו הנביא מתחפש ולובש בגדי אחד הסריסים הגויים – כדי להיות שם. מה לזה ולעוצמתם של החשמונאים? מה לזה ולעוצמתה של יהודית?⁷

אבל מצד שני, התחפשות היו רק דרכים טבעיות כדי לממש תכנית אלוקית ידועה מראש. ולכן במקביל לכך שאסתר מתחפשת, היא צמה שלושה ימים כדי להשפיע איפה שהעסק באמת מתנהל.

וזאת בדיוק כוונת התחפשות בפורים: אנו מזכירים לעצמנו שגם הקב"ה מתחפש ולובש דרכי טבע, וכך כל חיינו הם כיוסי אחד גדול. אנו עושים ומתכננים ובטוחים שהולכים לשנות את העולם – אבל הדברים מתוכננים מלמעלה ולא כאן. התחפשות שאנו עושים על פנינו, קורעת את המסכה מעל דרכי

⁷ העשרה נפלאה: בלקו"ש ש'לו/פורים הרבי מקשר זאת להבדל בין ארץ ישראל לחוץ לארץ: חנוכה התרחש בארץ ישראל וכאן יד ה' היא גלויה ותקיפה ולכן הנס היה ברור. פורים, לעומת זאת, התרחש בחוץ לארץ ושם ידו של הקב"ה מסתתרת מאחורי דרכי הטבע. ובכך מבאר הרבי מה שאין אומרים "הלל" בפורים, משום שקשה לשיר על נס נסתר ונעלם שצריך לחשוב ולחקור כדי לראות אותו.

הטבע ומזכירה שהכול אשליה. הרופא אינו נותן חיים והשופט אינו לוקח חיים. אין זה כי אם יד ה' שמכריעה כבר בראש השנה "מי יעני ומי יעשר".

התחפושת היא 'פרודיה', יצירה לעגנית על החשיבה הטבעית, על המחשבה שאם אעבוד יותר קשה או בניגוד לדרכי ההלכה – ארוויח דולר אחד יותר ממה שמגיע לי.

4. ימי הפורים (ליברמן) בשם אדמור"י סדיגורא: העניין מה שנוהגים העולם לשנות את עצמם בפורים, כי אז התנהג השם יתברך גם כן בהסתר, כדאיתא בגמרא (חולין קלט) אסתר מן התורה מנין? שנאמר 'ואנכי הסתר אסתיר', כי בפורים היה הנס והתגלות אלוקות מלובש בדרכי הטבע.

הרעיון הזה מתאים עם הסבר האבודרהם לגבי **שתיית היין בפורים**. להזכיר את הדרך הטבעית בה נפעל הנס בפורים. ושתי נהרגה בגלל שאחשוורוש שתה יותר מדי יין, וגם גזירת המן התבטלה בזכות משתה יין - וכך זוכרים את הדרך בה פעל ה' את הנס.

אבודרהם דיני פורים: כל הנסים שנעשו לישראל בימי אחשוורוש היו על ידי משתה. ושתי נטרדה מן המלכות על ידי משתה היין, שנאמר 'ויהי ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר להביא את ושתי'... וכן מפלת המן הייתה על ידי משתה. לכן חייבו להשתכר ויהיה נזכר הנס הגדול במשתה היין.

עד כאן רעיון אחד וחשוב, ומכאן אל רעיון מרומם עד השמים אודות מהותו של יום.

ד. מעשה באיש עסקים בארצות הברית שנקלע לקשיים כספיים. הוא ניסה לפתח מוצר מסוים ולהטמיע אותו בשוק, תוך שהוא מתכוון לגייס כסף ממשקיעים, אך הכספים התעכבו מלהגיע והוא הרגיש אבוד מול החובות שהלכו ותפחו. בצר לו יצא מהמשרד והתיישב על ספסל בפארק העירוני. אותו פארק היה סמוך לבית "דיור מוגן" יוקרתי ודיירי המוסד היו יוצאים אל הפארק. לפתע התיישב לידו אדם מבוגר ושאל למה הוא מוטרד.

הוא פרק את לבו, והמבוגר הציג את עצמו כ"הנרי פורד", מייסד חברת הרכב "פורד" ואחד מגדולי התעשיינים בתולדות ארצות הברית. "מצאת חן בעיני", אמר פורד, "ואני מאמין ביכולות שלך". הוא הוציא פנקס צ'קים מהכיס, כתב מיליון דולר ואמר כך: "תניח את הצ'ק במגירה. אל תמהר להשתמש בו, אך תזכור שבמקרה הדחק יש לך את הגיבוי ממני ואתה רשאי להפקיד אותו".

אותו איש עסקים נולד מחדש. יש לו את הגיבוי של פורד. הוא התמלא מרץ וסיפר לעובדים שהם מגובים ואפשר להמשיך הלאה. הוא שכנע בהתלהבות פקידים בבנק לתת לו הלוואות והלהיב חברים עם המוצר שלו. כך עבר את התקופה הקשה ופרץ לשוק. אחר כך הדבר הראשון שעשה היה לרוץ להנרי פורד ולהודות לו על הישועה וההצלחה. הוא מיהר לאותו "בית אבות" וביקש להיפגש עם פורד. "הנרי פורד?! אין כאן איש כזה ולא היה מעולם". הוא ניסה לתאר אותו לפקידת הקבלה, עד שהיא הבינה במי מדובר. "אה, פעם הוא פורד, פעם הוא לינקולן ופעם הוא טראמפ. כל יום משהו אחר...".

בכל אחד מאתנו יש כוחות אדירים בלתי ממומשים, אפשר ללמוד הרבה יותר, להתפלל הרבה יותר, ובעיקר להתמסר הרבה יותר. אבל מה שבולם אותנו הוא הקיבעון וההרגל. בגיל צעיר החלטנו שאנחנו חייבים להרוויח כך וכך, אנו מסוגלים לעשות כך וכך ולא מתאים לנו כך וכך, וזה מה שמנהל אותנו. ומה שצריך כדי לשבור את הקיבעון ופשוט להגשים את עצמנו זה **משוגע קטן**. אדם שיבוא עם תפיסה אחרת, שונה, וישבש את תפיסת המציאות שלנו ויפתח לנו פתח לכוחות האמתיים.

הנה עוד סיפור: לפני שלושים שנה יצאה קבוצת בחורים מישיבת "תורת אמת" בירושלים לפעול עם העולים החדשים מברית המועצות שהתיישבו באזור השומרון. ביישוב שילה הם פגשו יהודים מבוגרים שהיו מנותקים במשך שבעים שנות הקומוניזם מחיים יהודיים וכאן נדלק הזיק בקרבם ועשו צעדים ראשונים בדרך חזרה.

יהודי מבוגר עצר אותם וביקש לספר להם סיפור. דמעות מילאו את עיניו כשחזר אחורה עשרות שנים. "אין לי דרך לתאר את החושך והאפלה בהם חיינו, המגף הקומוניסטי דרס באכזריות כל אדם דתי ורבים מאתנו הומתו בירייה או נשלחו לסיביר. פעם התאספתי עם קבוצת חסידים להתוועדות

במחתרת. החסידים לגמו עוד ועוד כוסיות לחיים והדמעות שנשפכו התחרו בכמויות המשקה שנמזגו לכוסות. שנים קודם הם נותקו באכזריות מהרבי שגורש מרוסיה ומסך ברזל חצץ בינם ובין העולם המערבי. הם נזכרו ברבי, ציטטו אותו, ציירו את פניו וניסו לשלוט בגעגוע הבלתי נגמר.

לפתע קם אחד החסידים ואמר: "חבר'ה, מה יעזור לבכות? בואו ניסע לרבי". האחרים הביטו בו נדהמים. "איך לנסוע לרבי? לחטוף מטוס ולהגיע לניו יורק?!" רק על דיבורים כאלו אפשר היה להישלח לסיביר. החסיד אסף כיסאות, סידר אותם בשורה כמו רכבת, הזמין את החברים לשבת על הכיסאות ואמר "הנה, נוסעים לרבי".

"והנה ראו פלא, המשיך אותו יהודי מבוגר בשילה: אני יכול להעיד כי כל אותם חסידים שהצטרפו אל הרכבת הדמיונית ההיא, זכו לצאת מרוסיה ולפגוש את הרבי, ואילו הריאליים שבינינו, אלו שהתרגלו אל האפלה וראו בה מצב סופי ובלתי פתיר, נתקעו לשנים ארוכות ברוסיה..."

ההיגיון הוא הכוח הגדול ביותר שלנו, אבל גם **האויב הגדול ביותר שלנו**, הוא לא מאפשר לנו **להתחדש**. וכדי לצאת מהמיצרים, חייבים לשבש את תפיסת המציאות ולהסתכל על עצמנו ועל היכולות שלנו אחרת. וזאת בדיוק העבודה של יום הפורים: כל מטרתנו של ה"עד דלא ידע" הוא לצאת מהדעת, ובצורה מדויקת יותר: **להתרומם מעל הדעת**. להתרומם מעל הקיבעון והשגרה וההרגל ולאפשר להתחיל את השנה מחדש.

כשיהודים שותים – אתה רואה שני אנשים ששונאים האחד את השני ופתאום נופלים אחד על השני בחיבוק. אתה יכול לראות אדם גאה וגס שבוכה כמו ילד על מצבו הרוחני. כמובן, זה גם יכול להיות אחרת, ואדם יכול להתגלות כאלים וכוחני, אך בשביל זה בדיוק צריך להיכנס נכון אל השתייה. ללמוד קודם על המשמעות שלה, ולשתות בכמויות המתאימות לאדם, וכשעושים את זה נכון – השתייה היא כלי שיכול להוציא מאתנו את כל המיטב.

האלכוהול הוא חומר מדכא ומרדים, וכך הוא מרדים את מרכזי הבקרה במוח ומאפשר לדברים הרדומים לצאת לאור. הוא נותן הזדמנות לרגשות הפנימיים לצוץ, כדברי הגמרא: "נכנס יין יצא סוד".

וכך גם ביחס למנהג התחפושות: פתאום כל הדמות ההדורה שעוטה על עצמו ביום-יום – מתפוגגת כלא הייתה. אם מותר להביא דוגמה מגדול הגדולים, הרמ"א, הנה הוא עצמו פשט את בגדי הפוסק העצום שלומדים את תורתו בכל הדורות, ולבש בגדי עני תמים שמזכיר ליהודים להתפלל מעריב אחרי הסעודה. הבגד משפיע פנימה ויוצר תפיסה חדשה אודות עצמנו.

ולמה דווקא בפורים? כי זה בדיוק מה שקרה בפורים: היום הזה מסמל את **רגע הפריצה הגדול ביותר של העם היהודי**. זה פלא עצום: בכל החגים האחרים אנו רגילים **למיעוט קטן שהולך בתלם** ואילו **רוב העם חוטא ונסחף אחרי הזרם**. ככה זה היה במצרים, כאשר רק עשרים אחוז מהעם היה ראוי לצאת ממצרים, וככה זה היה בחנוכה, כאשר רוב העם המוחלט התייוון ומשפחה קטנה ניהלה לבדה קרב מול כל העולם. ואילו בפורים, המגילה מספרת סיפור הפוך:

לא היו עריקים. כאשר אסתר קוראת לכל העם לצום עבורה שלושה ימים לילה ויום, "לך כנוס את כל היהודים אשר בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו לילה ויום" - אין עריקות. זה לא שמרדכי לבדו צם – כולם חוזרים הביתה. אבל רגע, נזכור במי היה מדובר: באחת התקופות השפלות והחומרות בהיסטוריה. כמה שנים קודם, בני אותה שושן חגגו במשתה אחשוורוש ו"נהנו מסעודתו של אותו רשע" - אבל זה פורים. **החג הזה מספר מהו יהודי: הוא חושב כמו גוי, הוא מתנהג כמו גוי, אבל הלב שלו לב יהודי. וצריכים רק איזה המן קטן כדי שיחזיר אותו למקורות.**

יתירה מכך: רבנו הזקן מסביר כי אילו היו היהודים נוטשים את מרדכי, היו ניצולים מהגזירה. המן גזר על "עם מרדכי", כלשון המגילה, והייתה להם הברירה להתאסף סביב המן ולומר 'אנחנו שלך ולא של מרדכי. מה יש לנו עם היהודי הזה? אנחנו אזרחי פרס'. אבל לא היה אפילו אחד שעשה את זה.

בדיוק מהסיבה הזו, הגמרא יוצאת מגדרה מהנס האמתי של פורים – מהנס שחוללו היהודים עצמם – ואומרת כי פורים הוא למעשה **מתן תורה האמתי**. "קיימו וקבלו היהודים – קיימו מה שקיבלו כבר". כי פורים הוא היום שבו כלל העם היהודי קיבל מרצונו את התורה ולא רק מצד כפיית ההר כגיגית.

וזאת עבודת היום: **להתחדש ולדרוש מעצמנו הרבה יותר**. לסגור את הטלפון, לזרוק את בגדי העבודה, לשבש את כל התפיסות שלנו ביחס לעצמנו ולאפשר לעומק האהבה לפרוץ מתוך הנפש.

תורה אור צד,א: והנה המשכת אור א"ס ב"ה ... החלה במתן תורה ... אבל בימי המן 'וקבל היהודים – קבלה גמורה בבת אחת ... זכו אז ישראל למדרגת הביטול הגדול על ידי מסירת הנפש על קידוש השם, שהרי אם רצו להמיר דתם, לא היה המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על היהודים. אלא שהם מסרו עצמם למות **כל השנה כולה** ולא עלה להם מחשבת חוץ חס ושלום.

תורה אור צד,ד: והנה פורים ויום הכיפורים הוא בחינה אחת (שיום כיפורים הוא כ-פורים) ... שכמו שיום הכיפורים הוא בחינת תשובה עלאה ... כך בפורים זכו ישראל לתשובה עלאה על ידי המסירות נפש ... והנה גילוי בחינה זו ביום הכיפורים [הוא ע"ש] אין בו אכילה ושתייה, אבל בפורים ... הוא על ידי שתיית היין דווקא שהוא בחינת יין המשכר, דהיינו ביטול הדעת וההשגה.

וכך נראה בהתוועדויות תשמט ב/454 לגבי מנהג התחפושות, שהם חלק מהשמחה ד"ע דלא ידע" ועוד דרך להעצים את ההתרוממות מעל הדעת.

כעת אפשר לסכם היטב את הקשר בין פורים ליום הכיפורים: כמו שביום הכיפורים אדם אומר לעצמו 'קיבלתי הזדמנות חדשה וניתן להחזיר הכול אחורה', גם בפורים יכול אדם להתעלות מעל כבלי הדעת וההיגיון ולעשות הכול כאילו הוא אדם חדש. שני הימים הללו אומרים ליהודי: צא מעבר לגבולות של עצמך, ואם תעשה זאת בשלמות, במסירות, בטוב לבב ובשמחת הגוף והנפש – שם תמצא את הקב"ה.

ונסיים: בימי הפסח לפני שנתיים, התארכה אמי שתחיה בביתו של אחי, הרב זעליג, שליח הרבי בעיר יקטרינבורג בסיביר. אחרי סעודת החג ביום האחרון של פסח, אמי פרשה לנוח וסיכמה עם אחי כי יעיר אותה אחרי הצהריים ללכת לבית הכנסת לחגוג את "סעודת משיח" כמנהג חב"ד. היא מתעוררת ורואה בבהלה כי השמש מתקרבת לשקוע ואילו אחי לא קרא לה. היא יצאה מחדר השינה ורואה אותו יושב עם יהודי נסער ובוכה.

אותו יהודי הופיע בביתו של אחי שעה קודם וסיפר בסערה כי הוא בא כעת מבית המשפט. שם נפרד באופן חוקי מאשתו הלא יהודייה. שנים הוא מתהפך עם זה ועכשיו קיבל את ההחלטה להקים בית יהודי. הוא היה כאוב ושבור, משום שבית המשפט הטיל עליו את האשמה ולקח ממנו את הבית ואת הנכסים והוא נותר ללא מקום להניח את הראש הלילה.

מה שאחי לא הצליח להבין הוא למה היה דחוף לעשות את זה היום? הרי היום חג וכך נאלץ לחתום ולחלל את החג? היהודי הפשוט הביט באחי ואמר: "אני לא מבין, גם אני רוצה לצאת ממצרים, אז היה חשוב לי לזכות לך עוד בתוך הפסח..."

**כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**